

mindnyájunk előtt az ő jámborul való Szolgálatya és maga jóvéeleése. Kérjük Kegyelmeteket mind fejenként, hogy ha valamely helységben az fölül megh nevezett Iffiú menend, és igaz Mesterségével akar Kegyelmetek között élnyi és szolgálni, minden suspicio eötett Kegyelmetek be vegye és munkát is adjon nékie mind Böcsületes Czéhben tanult Jámbor Iffiúnak, sött amiben kívámtatik minden oltalomal és segítségel is Légyen nékie, melyet Kegyelmetek meg cselekedvén, mi is egész Czéhből igyekezünk hasonló s más dologban is kedveskedni és jövendőben recompensálni. Ennek Nagyobb Bizonyására s hitelére attuk ezen jelen lévő és Levelünket mutató Böcsületes Iffiúnak ez Tanuló Levelit Confirmálván és Corroborálván a mi Czéhünk Szokott elő Pöcsétyével. Datum in Libera ac Regieq. Civitate Szeged. Anno 1763. Die vigesima octáva Novembris.

A merített papirosra lúdtollal írt, részben rajzolt tanulólevél alsó részén a céh 1719-ben készült pecsétjének lenyomata látható. (Ennek a pecsétnek képét *Reizner* az idézett műben közölte.) A tanulólevél az egyik vasmegyei főúri kastély lomtárából került elő és megőrzés céljából ezennel följánlom az erre legilletékesebb helynek, a szegedi Városi Múzeumnak.

Madarassy László.

Az alsórákosi szabadságünnep.

Szendrey Zsigmond (N. és Ny. I. 14.) megemlíti, hogy Alsórákoson (Nagyküüllő vm.) pünkösöd után való vasárnapon a jobbágyság alól való felszabadulás emlékét ünnepli a nép. Közlebbi részleteket nem ismer az ünneplés módjáról.

Orbán Balázs (A Székelyföld leírása. Pest 1868. I. 202.), mint szemtanú írja le az alsórákosiak *szabadságünnepét*. Töviről-hegyire ő sem mondja el az ünnep lefolyását, de mégis megtudjuk belőle a fogadalmi ünnep keletkezésének körülményeit. Érdemes ideiktatni *Orbán* szavait: „Rákoson létemkor tartották a *Szabadság ünnepét*. Kedvesen hangzott nékem e szó akkor, midőn a zsarnokság sötét éje borult szegény hazánkra, s tudakolva, hogy mi tulajdonképpen a rákosi szabadság-ünnep, örömmel értesültem, hogy e falu minden vallású lakói (kik mind jobbágyok voltak) 1848-ban történt felszabadulásoknak emlék-ünnepet szenteltek szentháromság vasárnapját követő hétfőre; mikor a nép munkaszünetet tart, templomba megy, hálaímtát nyújtani az égnek, s a lelkészek alkalmi egyházi szónoklatait hallgatni. A legszebb pedig az, hogy ez ünnepet maga a nép alkotá, az a nép hálás lelkületének szüleménye, ők ön-

ként határozták el, hogy e hálainnep örök időkre maradékról-maradéokra fenntartassék. A nép volt, mely az egyház szolgálait, — kik vonakodtak a nap megáldásában részt venni — csaknem erővel szorította rá“.

Orbán még a Bach-korszakban járt Alsórákoson. Akkor szentháromság vasárnapját követő hétfőn tartották a fogadalmi ünnepet. Később *mívesnapról* (hétköznapról) áttették az előtte való vasárnapra, v. i. *kicsi pünközsd* vasárnapjára, ahogy a székelyek nevezik régi nevén szentháromság vasárnapját.

(Kalocsa.)

Timár Kálmán.

NÉPNYELV, NÉPHAGYOMÁNY.

A népi felirat-költészetről.

A népi felirat-költészetből a Folklore Fellows Tájékoztatója csak a verses sírfeliratokat említi (Ethn. 23:203.), a Magyar Néprajzi Társaság 1927-es gyűjtőíve azonban már a kulacs-, ház-, kapu- és kocsmafeliratokra, sőt a nevető-fejfa-költészetre s a feliratok mondai magyarázataira is felhívja a figyelmet. (Ethn. 38:272.) A Nevető-fejfékről írt dolgozatomban (NNy. 2:194.) pedig rámutattam, hogy azok az adatok, amelyeket az eddigi közlések sírfeliratokként jegyeztek fel, nem mind fejfaversek, hanem sok köztük az elhalálozás helyén felállított emlékfára, vagy a temető kapujára vésett felirat. Mindezek kétségtelenné teszik, hogy a népnek külön felirat-költészete is van, s ennek különböző fajtái, ezeknek pedig ismét különböző típusai.

Az eddigi közlések szerint a kapu- és házfeliratok csak a Székelyföldön szokásosak.

Az előbbieket általában az arrajárókhöz, a belépőkhöz szólnak. Leggyakoribb fajtájuk ez a bibliai mondás:

Zörgessetek és megnyittatik,
kérjeteK és megadatik,¹

avagy ennek párja:

Vándor, a kiskapu nem akar kizárni,
csak azt mutatja, merre kell bejárni.²